

Innhold

Kapittel 1

Kompetanse for kvalitet	13
Fra kvantitet til kvalitet	14
Strategisk kompetanseutvikling	16
Kompetanse som begrep	17
Mestringskompetanse	19
Organisatorisk kompetanse	21
Kvalitetsbegrepet	21
Prosesskvalitet	22
Strukturkvalitet	23
Strukturkvalitet gjennom tilsyn	23
Sammenhengen mellom personalets kompetanse og kvalitet	26
Kompetanseutvikling og kvalitet	28
Kompetansebehov i norske barnehager	29
Tema for faglig utvikling	30
Foretrukket organisering av kompetansehevingstiltak	31
Barrierer for kompetanseutvikling	33
Hovedtrekk i datamaterialet	35
Videre satsing på kompetanseutvikling	36
Oppsummering	37

Kapittel 2

Kompetanseutvikling i barnehagen - utfordringer	38
Krav til ledelse	39
Kompetanse som ressurs	40
Barnehager som kunnskapsorganisasjoner	41
Profesjonell kompetanse	42
Oppsummering	43

Kapittel 3	
Kompetanse gjennom rekruttering	44
Satsingsområder og tiltak	45
Rekruttering til utdanningen	45
Å gjøre utdanningen attraktiv og hindre studiefracfall	46
Å beholde barnehagelærere i barnehagen	47
Rekruttering til barnehagen fra utdanningen og andre barnehager/ organisasjoner	48
Arbeid med rekruttering	48
Krav til stillingen	50
Rekrutteringskilder	50
Intern rekruttering	51
Utdanningsinstitusjoner	51
Håndplukking	52
Annonser	52
Internett	54
Sortering og utvelgelse av kandidater	54
Søknaden	54
Intervju	56
Referansesjekking	60
Hvor gode er de ulike utvalgsinstrumentene?	61
Ansettelseskontrakt	61
Oppsummering	61
Kapittel 4	
Sikring av kompetanse gjennom introduksjon av nye medarbeidere i barnehagen	63
Medarbeideren en stor ressurs	64
Målet - en dyktig medarbeider	65
Introduksjon som organisasjonssosialisering	66
Ulike stadier i organisasjonssosialisering	67
Skisse til introduksjonsprogram	69
Samtale første dagen	71
Kontaktperson	72
Sjekkliste	72
Oppfølgingssamtaler	72
Oppsummering	73

Kapittel 5

Kompetanseutvikling - organisering, planlegging og gjennomføring	74
Ulike typer organisering	75
Opplæring på jobben	75
Opplæring gjennom å skifte jobb	76
Opplæring utenom jobben	76
Arbeid i nettverksgrupper	77
Formalisert utdanning	78
Et helhetlig system for kompetanseutvikling	78
Gjennomføring - ulike metoder	79
Undervisningsprinsipper	80
En planleggingsmodell	82
Samarbeid om opplæring	83
Å skape et godt læringsmiljø	84
Nøkkelpersoner	85
Barrierer for læring	86
Lederes ansvar for kompetanseutvikling	87
Oppsummering	88

Kapittel 6

Mobilisering av kompetanse	89
Kompetansemobilisering og indre motivasjon	90
Hva fremmer opplevd kompetansemobilisering?	91
Myndiggjørende ledelse	92
Et motiverende arbeidsmiljø	93
Oppsummering	95

Kapittel 7

Kompetanseutvikling gjennom veiledning og coaching	97
Hva er veiledning og coaching?	97
Veiledning	98
Coaching	100
Med veiledning som utgangspunkt	102
Noen utgangspunkt: erfaringslæring og praktisk yrkesteori	102
Praktisk yrkesteori	108
Gjennomføring av veiledning	110
Verktøy og metoder	110
Med coaching som utgangspunkt	111
Kommunikasjon og lytting	113
Kommunikasjonsprosessen	113

Lytting en forutsetning for veiledning og coaching	116
Støtteklime kontra forsvarsklima	117
Oppsummering	118
Guide for ledersamtale	118

Kapittel 8

Utvikling av lærings- og endringskompetanse	120
Læringskompetanse	120
Endringskompetanse	121
Den lærende barnehagen	122
Forsøk på begrepsavklaring	123
Den lærende organisasjons fem disipliner	123
Kunnskapsutvikling – ulike teoretiske perspektiver	126
Praksisfellesskap	127
Den tredje vei – betydningen av intuisjon og følelser	128
Argyris og Schön – dobbeltkretslæring	130
Schön – kunnskap i handling	132
Kollektiv meningsdanning i praksisfellesskapet	133
Utvikling av en sterk læringskultur	134
Den tause kunnskap	134
Utvikling av profesjonell kompetanse	135
Evne til mentalisering	136
Ledelse i en sterk læringskultur	137
Fasitkultur kontra undringskultur	138
En læringsintensiv barnehage	139
Oppsummering	141

Kapittel 9

Arbeidsformer i en lærende barnehage	143
Samskapte læringsprosesser	143
Pedagogisk dokumentasjon	145
Fire perspektiv	145
Ulike typer av pedagogisk dokumentasjon	146
Aksjonsforskning	154
Aksjonsforskning og aksjonslæring	156
Å arbeide med aksjonsforskning	158
Diagnose	159
Handlingsplanlegging	160
Konkret handling	160
Tilbakemelding og evaluering	160

Planlagt endring	161
Leder og aksjonsforsker i egen organisasjon	162
Legalitet og legitimitet	162
Nærhet til feltet	162
Etiske dilemma	163
Leder og aksjonsforsker - maktforholdet	164
Motstand mot endring	165
Oppsummering	167

Kapittel 10

Utvikling av samspillkompetanse	168
Uformelle strukturer	169
Gruppens skjulte sider	170
Arbeidsgruppe eller team?	172
Hva er det som preger effektive team?	173
Struktur og funksjon i grupper og team	174
Den gode gruppe og det gode team	179
Ulike roller i teamet	182
Ulike forståelser av teamroller	183
Myers-Briggs	184
Belbins ulike roller	185
Faser i teamutvikling	187
Å lede team	190
Oppsummering - teamets fem «R-er»	191

Kapittel 11

Strategisk kompetanseutvikling i barnehagen - en sammenfatning	193
Innledning	193
Ulike syn på kunnskapsutvikling	194
Tre ulike kunnskapssyn	196
Ny kurs eller nye kurs: hvordan arbeide med kompetanseutvikling?	197
Faglige tema	197
Organisering	198
Motivasjonelle forhold	200
Konklusjon - kompetanseutvikling for kvalitet	201
En situasjonstilpasset modell	202
Styreren - <i>l'ingénieur</i> eller <i>le bricoleur</i>	204

Litteraturliste	206
------------------------------	-----

Stikkord	213
-----------------------	-----